

Epistola de sensibilitate pericranii, periostii, medullae, durae meningis, cornae, & tendinum / [Domenico Vandelli].

Contributors

Vandelli, Domenico, 1735-1816

Publication/Creation

Padova : Conzatti, 1756.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/axcuh9qc>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

**wellcome
collection**

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

J. Jachetti v. no 2

744

Duplicato
A

54074/B

DOMINICI VANDELLII

PHILOSOPHI AC MEDICI

EPISTOLA

De *ſenſibilitate* Pericranii,
Perioſtii, Medullæ, Duræ
Meningis, Cornæ,
&
Tendinum.

C I D I D C C L V I .

Superiorum Permissu.

DOMINICI VANDERLII

PHILOSOPHI AC MEDICI

H. P. I. S. T. O. L. A. E.

De differentiis Petiorum

Petiorum, Medullae, Durae

Meningis, Comae

303687

Αἰ κράτιστόν ἐσι τάλιθῃ λέγειν.

Menander.

PHILOSOPHI AC MEDICI

H. P. I. S. T. O. L. A. E.

303687

(I I I)

ANTONIO VANDELLIO

PATRUELI SUO

DOMINICUS VANDELLIUS

S. P. D.

Inæ a te epistolæ
in eandem ferme
sententiam redditæ
mihi sunt, altera
VI Calendas Januarii, altera
prid. Calendas Martii, quibus
de partium aliquarum *insensi-*
bilitate in animalibus viventi-
bus, meum iudicium, atque ex-
perimenta postulabas. Jam re-
spondissem, nisi permolestæ oc-

A 2

cu-

cupationes me invitum alio avocassent. Sed ecce adsum, tuæ petitioni satisfaciendo, probandoque vetustis auctoritatibus, observationibus, atque meis quibuscunque experimentis, partes illas ab aliquibus Celeberrimis Viris insensibiles inventas, sentire, quæ sunt Pericranium, Periostrium, Medulla, Dura Meninx, Cornea, & Tendines.

2. Antequam ad experimenta deveniam, tria sunt animadvertenda: Primum est: Quod parva spatia indiscriminatim per omnes corporis partes inveniuntur, quæ, quia nervis carent, fere insensibilia existunt. Secundum: Quod Homo haud raro fert dolorem absque ullo

ullo doloris signo, quod etiam in brutis animalibus accidit. Tertium: Quod ab *insensibilitate* aliquoties observata, certe deducere non possumus ita rem naturaliter esse.

3. Ad primum quod attinet, dico, totum animalis corpus instar retis contextum esse nervis, non vero totum corpus esse nervum, quia hic, illicque inter nervum, & nervum parva spatia a nervis vacua remanent, (hæc autem spatia non semper ejusmodi sunt, neque semper eodem in loco) quæ absque sensu doloroso vulnerare possumus. Cutis enim, quamvis maxime sensibilis sine ullo dolore trajici acu, vel aculeo potest. Hujuscemodi ex-

perimenta olim Florentiæ Homo pinguis in semetipso faciebat, cum longam acum per duos digitos in propriam abdominis cutim nullo dolore infligeret. Id Præclarissimus Puccinus Anatomix Lector sæpius suis discipulis comemorabat. In hac urbe etiam anno MDCCCLII quidam Circulator erat, qui inter musculum masseterem, & bucinatorem acu cutim traieciabat, nullo, ut aiebat, dolorifico sensu affectus. Quod ut probe intelligis a perforatis spatiis, quæ nervis privabantur, contingebat. Quapropter si pungamus, irriterimusque, aut acu traiciamus spatia illa parva nervis destituta, ibi nullus excitabitur dolor in hominibus,

bus, ac nullum sensus signum a brutis animalibus dabitur. Nam, ut in his sensus signa appareant, dolorem adesse oportet (a). Itaque ad sensus signa exprimenda, non solum partes animalium viventium acu pungere, & traicere oportet; quia fieri potest ut vulnus nervum non attingat; verum etiam latius scindere, ac laniare debemus: Et hac ratione, nisi animal torpore langueat, ut sæpenumero accidit, doloris signa videbimus. Quæ duobus Celeberrimi Laghii (b) tentaminibus partim elucescunt. Hic Doctus Vir duram Meningem Halleriano more ha-

(a) Ut vult Hallerus in dissert. de irritab. & sensib.

(b) Epistola ad Cæsareum Pozzi.

bito experimento, infensibilem reperit; specillo autem inter illam, & cranium imisso, animal graviter commotum est. Ipse pariter Arteriam Cruralem ligavit, punxit sine sensu; forcipe vero sive parte, sive tota dissecta arteria succussiones in crure ejusdem lateris excitavit.

4. Secundo animadvertendum est: Quod homo dolores sæpe fert absque ullo doloris indicio: Quod me observare contigit in Nosocomio Octobri mense in Muliere xxx annorum, quæ ulcus in crure dextero supra tibiam, & fibulam habebat, quo ulcere Tendo musculi tibiæ antici omnino vagina detectus erat, quem
Ten-

Tendinem Rana Egregius in Nosocomio Chirurgus specillo vellicavit sine mulieris perturbatione externa; sed a me interrogata de Tendinis sensu, gravem dolorem sentire affirmabat. Numquid dubitas, quin bruta animalia ex aliquo dolore non concutiantur? quid in contrarium habes?

5. Ad tertium vero quod spectat: Bruta animalia, aut ab aliis prioribus acutissimis doloribus, aut ab aliquo in iis innato mortis timore, ac fugiendi summa cupiditate, concitata sunt; & eorum anima, seu spiritus, seu quidquid in iis vitæ est causa, obrutum, & infirmum evadit; unde partibus quamquam valde sensibili-

bus

bus irritatis, fere dolorem animalia non sentiunt, ideoque Hippocrates aphorismum VI sectionis II scripsit: *Qui aliqua corporis parte dolentes fere dolorem non sentiant, iis mens aegrotat.* His positis venio ad experimenta, & primum ad illa, quæ hanc animadversionem confirmant: His enim Cutis, quæ sensibilis est, insensibilis declaratur.

6. Experimentum I. Publice habitum in Patavina Universitate Februario mense hujus anni ab Excellentissimo, & Solertissimo Publico Anatomix Incisore Nicolao Mezzavia, qui canis robusti Cutim abscidit in crure anteriori dextero, & in abdomine juxta illius
lon-

longitudinem, nullis canis succussionibus excitatis. Dum vero eandem a subjacentibus musculis sejungeret, ob majores nervos abscissos, animal mœstè ululabat.

7. Exp. II. Cui adfuere Præstantes Medicinæ Doctores Consilius, & Ulmus, nec non Rana. In Nosocomio Martio mense parvi canis Cutim supra bicipitis musculum cruris anterioris dexteri, & supra abdomen, & Achillis Tendinem cum nullo canis sensu doloroso incidi.

8. Exp. III. Post aliquot dies domi Doctoris Consilii, alium parvum canem ad Hallerianam tentamina subjeci, qui maximas Cutis incisiones multis in
lo-

locis factas, non fenfit.

9. Exp. IV In Brixienfi Collegio pariter Martio mense, cani, qui *Pomer* vulgo vocatur, iisdem in locis Cutim scidi eodem cum eventu, ut, qui aderant Hyacinthus Saluatorius, Carolus a Magistra, Raymundus Gallina affirmare possunt.

10. Exp. v. Mense Septembris domi meæ, ubi aderant Doctor Bertossius in Physicis rebus Excellens, & Sographius Nosocomii Chirurgus Experientissimus: Canis *Pomer* Cutim supra Chordam magnam secui, qui nullum doloris, nec sensus indicium dedit.

11. Exp. VI. Eodem mense Doctissimo, ac Nobilissimo
Co-

Comite Francisco Trento, &
Doctore Bertossio adstantibus:
Vervecis Cutim supra Achillis
Tendinem excidi sine animalis
sensu.

12. Exp. VII. Octobri mense,
dum aderant Antonius Pujatius
Philosophiæ, & Medicinæ
Doctor, Bertossius, Sogra-
phius, & Rana, aliique stu-
diosi juvenes: In Nosocomio
canis molossi Cutim supra u-
trofque Achilleos Tendines nul-
lis sensus signis secui.

13. His postremo alia tria
experimenta addam; unum a
Præstantissimo Blanco (a) in
cane mastino habitum, qui
Cutim insensibilem vidit: Alia
duo a me instituta, quæ ma-
gis

(a) *Lettera Stampata in Torino l' anno 1755.*

gis soporem, animæque oppref-
 fionem animalium, quibus pro-
 pter experimenta utimur, de-
 monstrant. Canis igitur (ex-
 perimenti v. 10., & exp. IV.
 71.) post Cutis, & Achillis
 Tendinis vulnera in crure po-
 steriori sinistro, a vinculis so-
 lutus per aliquot minuta etiam
 cum fauciato crure ambulavit,
 deinde stravit se somno. Tunc
 ego lapide infernali nervum
 cruralem posteriorem, & Ten-
 dinis vaginam, & Tendinem
 ipsum, atque vulneratam Cu-
 tim combussi absque ullo canis
 sensu: Quod ferme idem acci-
 dit cani robusto, quem Novem-
 bri mense ad investigandam
 Tendinis Achillis *sensibilitatem*
 supra tabulam vinculis affixi:

Ca-

Canis iste a verberationibus, mortisque timore oppressus, atque exsternatus ita erat, ut neque Cutis, neque Nervi, neque Musculi, & Tendinis vulnera supra thoracem, & crura non sentiret; quæ magna admiratione Diligentissimus Doctor Moya Nosocomii Medicus adstans, & Aloysius Calza juvenis Anatomix, & Medicinæ studiosus, & alii viderunt.

14. Quæ cum ita sint, oportet semper aliquarum partium *insensibilitatem* in animalibus viventibus dubie proferre, dum hæc solum hujuscemodi experimentis nitatur. Nihilominus tamen mihi fas erit a meis experimentis aliquid certum deducere; nam hæc cum antiquo-
rum

rum , & recentium Auctorum sententiis, atque observationibus conveniunt . His itaque animadversis, ordo postulat Pericranii *sensibilitatem* considerare.

15 Pericranii sensus, jam omnibus Chirurgis, (inter quos Helliodorus (a), Celsus (b), Joannes a Cruce (c), Ambrosius Paraeus (d), Joannes Dolaeus (e), Simon Rovhaultius (f), Elias Colius de Vilaris (g), recensentur,) ob sympto-

(a) Oribasius ex Helliodori libris a Cocchio editis. De vulnere capitis.

(b) L. 8. cap. 4. De Calv. fract. 2. p. 516.

(c) Cap. 7. p. 26. de levi & simplici capit. vulnere &c.

(d) L. 9. cap. 16. de cranii fracti cura part.

(e) Encyclopædia Chirurgica ratio: lib. 1. cap. 3. de capit. contus. & pericranii vulnerat.

(f) Traité des plaies de tête. Chap. 1. p. 7.

(g) Cours de Chirurg. &c. T. 3. des plaies de la tête Chap. 9. p. 222, & 234.

ptomata ab istius contusione, laceratione constanter observata innotuit. Zimmermannus (a) etiam sensibile Pericranium experimentis cognovit: Et Celebrerrimus Lambertus (b) nuper quinque observationibus habitis in hominibus hoc confirmavit.

16. Quorum in fide, iudicioque satis mihi spectatis, ut nunc facilius acquiescas; experimenta exponam.

17. Exp. I. In Patavii Nofocomio mense sextili hujus anni maniacus furens xxxv annorum fervidi temperamenti detinebatur, qui cum a vin-

B CU

(a) Dis: §. VIII. exp.

(b) Lettera del Sig. Gio. Michiele Lamberti Lettore di Chirurgia nella Città d' Alessandria ec. La quale contiene diverse osservazioni sopra la sensibilità del Pericranio, e Tendini negli Uomini. In Alessandria. 1756.

culis solutus esset, caput contra ferrum parieti affixum, ita percussit, ut exinde vulneratus fuerit supra principitis os dexterum prope musculum temporalem usque ad Pericranium, quod per octo lineas detectum fuit: Quo vulnere æger respuit. Cum vulnere mederetur egregius Sographius, ac linteo carpto Pericranium a pure detergeret homo querebatur. Tunc denuo ille majori diligentia cutim vulneratam evitanda, linteo carpto Pericranium tetigit cum magno ægri dolore: Die sequente Pericranium specillo ubique irritavit, & semper infelix homo ingemiscebat. Sic per quattuor dies experimentum Chirurgus

re-

renovavit pari cum successu ,
 quo usque Pericranium putre-
 factum fuit ; cui experimento
 semper adfuere laudatus Rana,
 & alii Juvenes , qui ad Chirur-
 giam practicam discendam No-
 focomium petunt .

18. Exp. II. Ronconus in Chi-
 rurgicis experimentis clarus , me-
 certiozem fecit ; quod sextili
 mense hujus anni , ob vulnus
 capitis in homine XLII circiter
 annorum melancholici tempe-
 ramenti , omnino Pericranium
 sub futuræ lambdoideæ angulo
 detectum fuit . Dum pus ab
 ipso Pericranio detergebat , ho-
 mo dolore vexabatur .

19. Exp. III. Junii mense do-
 mi meæ in ave , quæ vulgo *bu-
 bo* appellatur , Pericranio nu-

dato, vellicationibus, oleo vitrioli, puncturisque irritato, avis semper mœste ululabat.

20. Exp. IV. Sextili mense domi meæ felis juvenis cutim supra sinciput absque ejus notabili succussione incidi. Post aliquot minuta Bertossius specillo leviter Pericranium vellavit; & feles vix hoc sentire videbatur. Ipsum porro spiritu vini oblinivi, & tunc infelix convulsa jactabatur. Quum vero a convulsione liberata fuit, denuo Pericranium vellicationibus, spiritu vini, puncturisque irritavimus nullis sensus signis. Quare in occipitio aliam Pericranii portionem deteximus, quæ diverse,

se, & variis in locis irritata, semper sensibilis fuit.

21. Exp. v. Novembri mense in Nosocomio parvi canis Pericranium detexi supra sciniput, illudque spiritu vini madefeci ac pluries laceravi, & semper canis vehementer jactabatur, atque ululabat; ut viderunt Moya, Bertossius, & Studiosissimus Doctor Ghirus, & Solers Petrus Arduinus, qui maxima patientia, & qua valuit industria preparationem Tendinis Achillis delineavit, atque sculpsit.

22. Quibus ex omnibus intelligitur Pericranium sensu non carere. His ita expositis de Periostio verba facienda sunt, quod inter partes sensi-

biles locum obtinet.

23. Paræus (a), Bellinus (b), Clopton Hauerius (c), Fayæus (d), Winslowius (e), & fere omnes Chirurghi Perioftium sentire affirmant, & ulterius offibus sensum tribuere, quamvis aliqui Præstantissimi Viri offibus sensum auferant, eumque solum dentibus ob insertos nervos concedant.

24. Sed de his clarius tu videbis; ego enim eadem in medium relinquens ad experimenta transeo; unde id, quod potissimum in hoc loco quærimus magis elucefcatur.

25.

(a) *De corpor. humani-Anat. lib. 2. c. 61.*

(b) *De morbis capit. Dolor in genere c. 359.*

(c) *Cap. 3. de perioftio c. 27.*

(d) *Princip. de Chirur. chap. 1. des part. simil.*

(e) *T. 1. Trattato dell' ossa fresche n. 60. Trad. in Ital.*

25. Exp. I. Canis, quo usus sum (ob exp. III. 8.) Perio-
stium in crure anteriore dex-
tero prope humericaput, pupu-
gi cum gravissimo animalis do-
lore.

26. Exp. II. Supradicti bu-
bonis (exp. III. 19.) spiritu
vini Periostium in cruribus ob-
linivi, ac laniavi; quod sem-
per fuit sensibile.

27. His addam, quam dolo-
rosam fuit Periostium tibiæ pro-
pter singularem ipsius sectio-
nem a Præclaro Francisco Stel-
la Vicetiæ Chirurgo factam in
Nobilissimo Comite Thoma
Plovenio. Hic Nobilissimus
Vir laborabat exostose sine
dolore in tibia infra ipsius tu-
berculum faciei anterioris. Hæc

Orgi

non multum elevata, sed in longitudinem ad sex, aut ad septem transfuersos digitos extensa erat: In parte superiori non longe a prædicto tibiæ tuberculo aderat rotundum profundi sinus foramen: Hic sinus perpendiculari linea ferebatur ad magnam ossis tibiæ cavitationem. Hinc ob morbi gravitatem ad visendum Nobilissimum Virum Vicetiam accitus fuit hujus Universitatis Publicus Chirurgiæ Professor, qui una cum prædicto Præclaro Stella, & cum Celebrari Joanne Maria Pigato Medico, habito consilio, necessarium existimavit incidenda esse scalpello integumenta per totam exostosis longitudinem, & sejungendum esse Periostrium ab ipso

ipso offe: Præterea in extrema inferiori exostosis parte terebra perforandum esse integrum os usque ad magnam offis cavitationem: Postea forcipibus, scalpbris, & ferratis ferris aperiendum esse os affectum in tota exostosis longitudine, & latitudine, ut omnes substantiæ offis corruptæ eliminentur, & os infirmum exquisitis artis præfidiis ad sanationem restituatur. Hæc omnia summa dexteritate, & industria confecta fuere ab Experientissimo Stella, qui singulari hac chirurgiæ operatione Nobilissimo Viro optimam reddidit valetudinem.

28. Modo audi, ex Præclari Stellæ epistola mihi scripta, quan-

quantum dolorem passus sit
 Nobilissimus Vir in ipso Pe-
 riostio, & hæc sunt verba Stel-
 læ. *Ella mi ricerca, se nell'
 occasione di separare il Periostio
 nella persona del Sig. Conte To-
 maso Piovene, gli sia riescita
 sensibile una tale separazione.
 Tagliati, che io ebbi gli integu-
 menti, e scoperto il Periostio,
 procurai la di lui separazione
 dall' osso; ma siccome questo s' in-
 ternava nella sostanza male af-
 fetta dell' osso stesso, non mi rie-
 scì con le regole ordinarie di con-
 seguire la di lui separazione;
 cosichè fui costretto ricorrere alla
 applicazione del caustico del Ves-
 salio; e gli riesci molto doloro-
 so, e più di qualunque altra
 susseguente dolorosa operazione
 fatta*

fatta in esso Cavaliere. (benchè egli sia stato uno de' più sofferenti pazienti, che io m' abbia trovato.) Così pure Dolorosa è riescita la separazione del Periostio in occasione di fare l' amputazione d' una gamba; ed anche nella separazione del Pericranio per qualche ferita di capo; come chiaramente da qualche tempo tal verità ho fatta conoscere alli giovani miei scolari. Se ella desidera maggiori riprove, non mancherò ec.

29. Cæterum ut te certiorum faciam de Periostii sensu, ne te pigeat legere epistolam Laurentii Bellini (a) ad Archibaldum Pitcarnium de morbo, quo in spina tibiæ ipse Bellinus

(a) In secund. part. oper.

nus laboravit. Ex ipso intelliges quantum dolorosum illi fuerit tuberculum illud spinæ tibiæ, & Perioftii, quod corniculum ab ipso appellabatur. Inter alia, quæ in descriptione morbi indicant, & ostendunt dolorem Perioftii; scripsit. . . . *Sed si corniculum, sunt verba Bellini, spoliatum per sectionem integumentis, tentari manu, vel instrumentis ab Alghisio permisissim; tunc enim vero excitabatur in ipso tam vividus doloris sensus, atque tam acer, ut neque specillum, neque digitum, neque gossipium, nullam denique corniculum tentandi viam admittere potuerim. Quum totam Bellini epistolam de hac re legeris, videbis num irrationalium ani-*

animalium experimenta testari,
& comprobare possint huma-
num Perioftium insensibile ef-
se, ut aliqui contendunt.

30. Noli autem existimare
experimentum x Præstantissimi
Castelli contra nostram senten-
tiam esse; nam, etsi mulier de
Perioftii dolore interrogata non
querebatur; tamen dolor ade-
rat; ast ab illo majori integu-
mentorum, musculorum, ner-
vorumque, quem mulier val-
dè sensit in pedis sectione, op-
primebatur ita dolor iste Perio-
ftii, ut eundem mulier ab aliis
vehementioribus doloribus di-
stinguere nequiverit: In magno
enim vulnere, in nervorum
punctura, in brachii, crurisque
amputatione præcise in parte
af-

affecteda dolor non sentitur; sed inordinate per totum membrum; unde æger eo tempore Cutis, Tellæ Cellularis, Musculi, Tendinis, Nervi, Periostii, Ossis sensus determinare, atque distinguere nequit.

31. Hæc breviter attigisse satis habui: Nunc de Medullæ *sensibilitate* videamus.

32. Cum Celeberrimi Verneyi (a) tentamina de Medulla sufficiant ad ejus *sensibilitatem* evincendam, mea prætermitto. Insignis itaque Vir in Nosocomiis, quum manus, aut medicamenta hominibus admo-
veri videbat, quibus aut bra-
chium,

(a) *Memor. apart. alla Stor. delle Scienze di Pari. trad. in Ital. T. 2. clas. 1. p. 56. Della struttura della Midolla, recit. nell' Acad. li 17. Lugl. l'anno 1700.*

chium, aut crus amputatum fuerat, detectam in iis Medullam violenter tangi jubebat. Quod semper cum ægri dolore erat: Secari jussit etiam os femoris in vivente animali, & osse a carne solerter detecto; quum animal a dolore quievit, specillum in Medullam intrusit, & tunc maximi doloris indicia observavit: Quod experimentum sæpe pari cum eventu renovavit. Præterea, ait ipse, a Medullæ morbis ejus exquisitissimus sensus cognoscitur.

33. Hisce traditis. Experimenta, quæ duræ Meningis sensum ostendunt, hic pono.

34. Exp. I. Aprili mense anni transacti Cranii terebrationi
ad-

adfui a Celeberrimo quodam
 Chirurgo institutæ in homine
 xxxvi circiter annorum tem-
 peramenti fervidi, qui a ver-
 berationibus totum sinciput
 fractum habebat, a qua fractura
 auditum, vocemque amiserat.
 In hac igitur terebratione Chi-
 rurgus inopinate duram Menin-
 gem modiollo ferrato laceravit;
 quare æger convulsus statim
 evasit, adeo ut alter Chirur-
 gus ob musculorum, tendinum-
 que inordinatos motus vix
 venam secare vespere potuerit.

35. Exp. II. Felis (quæ
 exp. IV. 20. infervivit.) Cra-
 nium terebravi in occipitio;
 & quum modiollo ferrato ad du-
 ram Meningem perveni; suc-
 cussionibus, atque ululatibus
 gra-

gravissimum dolorem animal patefecit: Quod idem etiam accidit eam vulnerando.

36. Exp. III. Vervecis, cujus domi meæ mense Septembri Cutim incidi supra Achilleum Tendinem, [ob experimentum VI. II.] Cranium terebravi, cumque fauciam duram Matrem absque ejus magna laceratione; ver-
vex mœstos ululatus dedit.

37. Quid autem antiqui Medici de Meningis sensu docuerint, legi potest apud Hippocratem (a), Celsum (b), Paulum Æginetam (c), Joannem Bohnium (d), Baptistam Cor-
C te-

(a) *De vuln. capit.*

(b) *De fract. calvar. c. 4. l. 8, & l. eodem cap. 19. de vulnere duræ meningis.*

(c) *De arte medendi l. 6. c. 270.*

(d) *De renunciat. vuln. De cap. vuln. leth., c. 86.*

tesium (a), Ambrosium Pa-
ræum (b), Gabrielem Fallo-
pium (c), Oribasium (d), Pau-
lum Barbettam (e), Rolan-
dum (f), Magatum (g), Fran-
ciscum Peccettum (h), Man-
getum (i), Brunum (l), Schenk-
hium (m), Baglivium (n), a
Motte (o), & apud alios, qui
omnes duram Meningem ma-

xi-

(a) C. 187.

(b) L. 4. de mening. cap. 5. c. 128.

(c) T. 2. de vuln. capit. cum secti. membr. Cap. 16. c. 350.

(d) Græcorum Chirurg. libri Sorani & c. a Cocchio editi,
& conversi. c. 92. de fissuris §. 59.

(e) Cap. 2. de partib. capit. intern. c. 115. usus chirurg.

(f) Chirurg. l. 1. de modis, quibus caput vulneratur cap. 1.

(g) De rara med. vulner. l. 2. cap. 19. De signis læsi-
mening.

(h) De vuln. capit. l. 2. de vuln. duræ mening. cap. 17.

(i) Biblio. Chirurg. T. 4. l. 18. c. 366. cap. 13. De vuln.

(l) Chirurg. magn. l. 1. de fract. cran. cap. 17.

(m) L. 1. Obs. med. de dolore capit. c. 53.

(n) Cap. 5. de compara. motus cord. & arter. corol. &
postu. 5.

(o) T. 2. Obs. XXXIV.

xime sensilem esse, fatentur.

38. Præstantissimi Antonii Heidei (a) experimentum quidem non ignoro, qui postquam terebra canis Calvariam perforaverat, forcipe finum falciformem aperiebat eum in finem, ut symptomata, quæ hujusmodi læsiones sequuntur, observaret. Hæmorrhagiam sanguine draconis, & linteo carpto brevi sedabat, adeo ut post breve animi deliquium ad se rediret canis, & pane sicco, [licet minus avide] vesceretur, nullis abhinc aliis gravioribus symptomatis correptus.

39. Quo experimento duræ Meningis *insensibilitas* non probatur; sed solum, quod vul-

C 3 neri

(a) *Obs. XIX.*

neri arte, atque dexteritate facto, illa symptomata non accidant, quæ, Meninge laniata, sequuntur; ut Celsus (a) de Pericranio notavit.

40. Nec me quidem fugit, quod, dum pus, aut sanguis inter duram, & piam Matrem diù colligitur, illam incidere haud vereantur peritiores Chirurghi, inter quos Glandorpius (b), Blankartus (c), Fallopius (d), Magatus (e), Elias Colius, de Vilarfis (f), Petrus Marchettus (g), qui quamvis sectionem pro-

(a) L. 8. cap. 4. De calv. fract. 2. c. 516.

(b) Specul. Chirurg. obs. 4.

(c) Collecti. Obs. 27.

(d) T. 2. in lib. Hippo. de vuln. capit. Cap. 45. ad membra. abscessus.

(e) L. 2. cap. 42.

(f) Cours de Chirurg. T. 3. obs. 20., & 24.

(g) Obj. Med. Chirurg. syloge. Obs. 14. c. 30.

proponat, ait tamen, *periculo non carere.*

41. Verum hinc istius membranæ aut parvum sensum, aut *insensibilitatem* arguere non licet. Nos enim Fallopius docet, tunc Meningis sensum a vapore malo, seu potius ab ejus distensione facta a puris, sanguinisque copia, & qualitate obtundi, atque quasi extingui; quod ipse Fallopius (a) experientia ostendit, ait enim; *Sæpe advocatus sum ego ad secandos abscessus in variis locis, & observavi, quod quando seco abscessum, æger nullum, vel parvum sentit inibi dolorem; sed si altera die accedo, & tango cutim illam, acutissimus excitatur dolor.*

C 3

42.

(a) T. 2. de vuln. capit. cum absces. tunic. Cereb. cap. 15.

42. Ab ejusmodi igitur experimentorum, observationumque genere, non difficile, ut intelligis, mihi fuit duram Meningem sensibilem determinare.

43. Perge nunc mecum ad Corneæ sensum perpendendum. Peritiores Chirurghi in oculi, Corneæque inflammationibus collyria cum pulveribus non adhibent, ne Cornea dolorifico sensu irritetur: In hujus porro ulceribus utuntur mitioribus detergentibus, quia experientia norunt ab activioribus dolorem oriri. His addo, quod in Cornea acerbissimus excitatur dolor, dum a Chirurgo, licet summa dexteritate, sejungitur oculi unguis ab ipsa Cornea:

Præ-

Præterea hæc Corneæ *sensibilitas* clare sequentibus comprobatur experimentis.

44. Exp. I. In speculo me inspiciendo, pluma ubique oculi mei tum dexteri, tum finistri Corneam leviter tetigi, & semper moleste fensi.

45. Exp. II. Bertossius hoc in semetipso pari cum successu periclitatus est.

46. Exp. III. Septembri mense domi meæ dum Bertossius, & Soggraphius aderant; canis (exp. v. 10.) utriusque oculi Corneam acuti ferri acie leviter vellicavi. Tunc canis oculos velocius claudendo, & corporis totius succussionibus doloris signa perspicue dedit.

47. Exp. IV. Ejusdem verve-

cis [exp. III. 36.] oculi Corneam eodem modo irritavi, quæ etiam hac vice fuit sensibilis.

48. Exp. v. Septembri mense gallinæ Corneam pupugi, & sensibilem maxime una cum Præclarissimo Comite Trento, & laudato Bertossio observavi, ut diversæ illius concitæ succussiones testari potuere.

49. Exp. vi. Die sequente gallinæ corneam vellicavi, & pupugi cum perspicuis doloris signis.

50. Exp. vii. Canis [exp. vii. 12.] Corneam oculi finistri cultri extremitate vellicavi cum canis ululatibus. Eandem porro fauciaui cum totius corporis succussionibus, & gravioribus ululatibus.

51. Quæ tentamina naturalem Corneæ *sensibilitatem* ostendunt. Quod item inter alios ab Ildano (a) animadversum fuit.

52. De acuto autem, & spastico dolore Corneæ, & Iridis pariter testari potest, Egregius juvenis Antonius Bonnus Collegii Somascorum Alumnus, & cum ipso omnes Collegii Alumni, Præceptores, & Rectores. Alumno huic secta fuit Cornea in orbem propter staphiloma a Celebris Joanne Taylora; a qua sectione operationis tempore ingentes, & spastici dolores excitati fuere, qui deinde incrementum sumfere a scarificationibus secunda die in Iride factis ad vacuefaciendum cry-

sta-

(a) *Obs.* 25. *Cent.* I. c. 30.

stallinum, & vitreum humorem. Spasticos dolores, qui per multos dies secuti sunt, comitabantur frequens vomitus, febris, & inflammatio totius vulnerati oculi, & ipsarum palpebrarum.

53. Petrus Pelliciarus pauper homo, qui hac in Urbe moratur, acerbissimum dolorem, atque convulsionem habuisse in Corneæ sectione affirmat, quæ secta fuit fere per quattuor lineas prope ejus circumferentiam in oculo dextero a quodam hujus Civitatis Celeberrimo Medico, Chirurgoque, ut crySTALLINA lens exiret, quæ inter Iridem, & Corneam, seu in anteriori aquei humoris camera erat.

54. Ultimo propofui de Tendinum fenfu fermonem facere; fed antequam ad experimenta progrediamur, oportet hic animadvertere: Quod nervi ingrediuntur Tendines, ut jam Melchior Sebizius (a), & alii a Goelickio (b) citati obfervaverunt. Præftantiffimus Vinslovius (c) ait, Achillis Tendini ramum nervi ifchiatici cruralis interni concedere filamenta; funt hæc ejus verba. *Ce Rameau long fe rencontre & s' unit en chemin avec un Rameau de la Branche Sciatique externe ou petite Sciatique, donne des Filets de côté & d' autre jufqu' en bas; & après en*

(a) *Exercit. Med. c. 142. editio Argentina 1672.*

(b) *Differ. de Tendinis structura, & usu. §. XXV.*

(c) *Exposit. Anatomique &c. T. 3. Traité des nerfs, c. 213, n. 331.*

en avoir donné au Tendon d' Achille, il passe derrière & sous la Malleole externe. Celeberrimus Laghius (a) nervos ingredi Achillis Tendinem diligenter notavit; ut etiam ego illos videre, & amicis monstrare facile potui. Cujus Tendinis duas præparaciones apud me adhuc adfervo, & unius iconem in fine epistolæ habebis.

55. De hoc nervorum ingrefsu aliquid breviter dicere necessarium mihi videtur, ut absque microscopii auxilio hos nervos cultro detegere possis. Nervus itaque ischiaticus cruralis internus, seu nervus poplitæus internus una propagatione musciculum gastrocnemium

in-

(a) *Epistol. cit.*

ingrediens attribuit ramusculum in alios subdivisum Achillis Tendini in parte postica. Nervus porro ipse ischiaticus internus descendendo, quum ad Tendinis medium pervenit, ibi duos ramos emittit, quorum unusquisque subdivisus in duos alios, partim vaginam contexit, partim eam traiciendo multis ramusculis hic, illicque Tendinis substantiam in eius parte postica penetrat.

56. Qua de causa Tendo cum omnes nervos, & vaginam habeat, valde sentit, [quidquid de vaginæ *insensibilitate* Celebrerrimus Castellus (a) dicat.] parum vero sentit, dum vagina expoliatur, quia tunc abscin-

dun-

(a) In *dissert. De sensibilit.*

duntur omnes nervi, qui eam traiciunt, solumque remanet ramus ille a gastrocnemio discedens; quia vaginam neque traicit, neque ei adhæret.

57. Veniam mihi dabis, si diversis rebus abreptus paulisper, sed fortasse non inutiliter, a proposito digressus sum. Nunc igitur statim ad experimenta pergamus.

58. Exp. I. Mense Januario domi meæ parvi muris Achilleanum Tendinem cum sua vagina ferri acie pupugi, ex qua punctura convulsio orta fuit.

59. Exp. II. Iisdem ferme diebus muris utrosque Achilleanos Tendines cum suis vaginis faucivi, tum in Tendinum principiis, mediis, & finibus; &
sem-

semper convulsione animal corripiebatur.

60. Quæ duo experimenta factis probant vaginæ, Tendinisque simul sensum. Modo observationibus in hominibus a me factis in hoc S. Francisci Nosocomio, & experimentis in brutis animalibus Tendinis sensum absque vagina considerare oportet.

61. Observatio 1. Augusto mense hujus anni in Nosocomio homo XL circiter annorum mali corporis habitus morabatur, qui a crassa spina vulnus in cute duos pollices supra calcaneum acceperat. Quo neglecto vulnere, ulcus ortum fuerat, quod Tendinem Achillis ab integumentis, atque vagina,

na , & partim muscolum gastrocnemium detexerat . Hoc tempore convenientia remedia adhibita fuere ; at nullo juvamine . Nam in ulceris labiis gangrenæ signa jam apparebant , quæ Chirurgus combussit cum nullo ægri dolore , atque sensu : Eodem tempore Chirurgus periclitari voluit Achillis Tendinis *sensibilitatem* . Quare candente ferro ejus principium tetigit ; & hoc vehementer sensibile fuit , ut ex gravibus hominis gemitibus Sographius , & Rana cognovere . Usto dein Tendinis medio , mitius homo querebatur . Demum prope calcaneum ussit , & ibi parum æger sensit : Cæterum infelix homo decem dierum spatio ob
ma-

malignam febrem ab ulcere or-
tam obiit.

62. Observatio II. Octobri
mense in homine xxxii anno-
rum melancholici temperamenti
principium Achillis Tendinis in
crure dextero ab ulcere dete-
ctum fuit non solum ab inte-
gumentis, verum etiam a va-
gina. Quo Tendine infernali
lapide variis in locis usto æger
vehementer lamentabatur, ut
viderunt Marcus Charburius in
Historiæ naturalis, & Anato-
miæ studio versatus, & Rana,
aliique. Hic ad rem facit etiam
observatio in muliere (n. 4.)
habita.

63. Obser. III. Homo quidam
annorum L fervidi temperamen-
ti Calendis Decembris ad hoc

D

S.

S. Francisci Nosocomium ob
 sordidum ulcus in sinistro cru-
 re delatus fuit: quod brevi tem-
 pore non solum Tendinis va-
 ginam musculi peronæi antici;
 verum etiam multa illius fila-
 menta corrupit. Hinc laudatus
 Chirurgus Sographius abscissa
 substantia corrupta sanam Ten-
 dinis substantiam vitrioli oleo
 tetigit molesto cum ægroti do-
 lore. Postea sex in locis infer-
 nali lapide ipsum Tendinem us-
 fit, sed semper cum illius do-
 lore. Altera die idem Chirur-
 gus corruptam Tendinis par-
 tem secuit, & volsellis sanam
 Tendinis substantiam constrin-
 xit, & dolorem excitavit.

64. Obser. IV. In dicto No-
 focomio Homo xxxvii anno-
 rum

rum mali corporis habitus ob
 fordidum ulcus in crure dexte-
 ro commorabatur . Ulcus in
 parte cruris posteriori erat , te-
 nebatque totum fere spatium
 a calcaneo usque ad muscoli
 gastrocnemii ventrem ; ejus au-
 tem latitudo quattuor digito-
 rum erat ; adeo ut Achillis Ten-
 do integumentis , atque in par-
 te superiori externa exutus va-
 gina (ut microscopii auxilio
 diligenter vidi .) sequentia ob-
 servare permiserit . Primo ma-
 ne suprascriptus Chirurgus in-
 fernali lapide Tendinem denu-
 datum attigit ; ex qua lapidis
 combustione homo vehementi
 dolore vexabatur . Die secunda
 vofellis ego ipse fibras Tendinis
 constrinxi ; & hoc cum ægri

chirurgicæ operationes pro æg-
 rum valetudine reddenda coram
 nonnullis Adolescentibus Chi-
 rurgiæ studiosis institutæ fuere.

65. De expositis observatio-
 nibus minime dubitandum est,
 quippe hæ in partibus morbo
 affectis confectæ fuere: Nam par-
 tes, quæ in statu sano nervis, &
 sensu, ut Tendo, juxta Clarissi-
 mi Halleri placitum, carent; in
 morbofo statu neutiquam ner-
 vos, & sensum adipisci possunt.

66. Quantum autem doloris
 contingat in Achillis Tendine
 ob compaginis solutionem, abs-
 que ulla præcedenti Tendinis
 læsione, intelligere poteris ex
 Joanne Aloysio. Petito (a) qui

D 3 de

(a) *Traité des Malad: des os T. 2. chap: 15. De la ru-
 pture des tendons c. 320.*

de Tendine sic loquitur . En effet de ce la seul , que le tendon d' achille est rompu entièrement , il n' arrive aucun accident dans la rupture complete : & de ce la seul , que ce tendon n' est rompu ou cassè qu' en partie , il doit necessairement survenir de fâcheux symptômes : c' est ce que j' ai presque toujours remarquè dans la rupture ou coupure incomplete des tendons des autres parties , la douleur , l' inflammation , la fièvere , l' insomnie , le délire , & la gangrenne meme , qui y surviennent , quelque fois , rendroient cette maladie presque toujours mortelle , sans les secours de la Chirurgie .

Des trois personnes , à qui j' ai vu la rupture complete du tendon d' achille , aucune n' a senti
de

de douleur, nien se rompant ce tendon, ni après se l'etre rompu; & les deux ruptures incomplètes rapportées, l'une par Ambroise Paré, l'autre dans ce mémoire, ont été tres-douloureuses.

67. Ex his manifestum est sectionem Tendinis esse remedium in punctura ex vulnere ipsius Tendinis, (cum ex ipsa graviora exoriantur symptomata.) ut Petitus (a) indicat sequentibus verbis. Dans la rupture incomplète, en quelqu'endroit, que soit le tendon, si la douleur est suivie de fièvre, de délire, d'inflammation, de disposition gangreneuse, on fait cesser tous les accidens en coupant la portion du tendon qui étoit

D 4 re-

(a) C. 231.

restée entière, parce que celle ci étant coupée rien ne résiste à l'autre, tout obéit à l'action du muscle, qui fait la rétraction, & n'y ayant plus de résistance, il o' y a plus de divulsion, par conséquent plus de douleur; & tous les accidens doivent cesser bientôt après.

68. Exp. I. Canis [exp. I. 6.] vagina expoliato Tendine bicipitis in prima flexura cruris anterioris dexteri, & cultro varie vulnerato, vix doloris signa vidimus: Puncto quidem ejus musculi Tendine, qui humero adnectitur, jam a vagina solerter nudato, tunc succussionibus animal jaëtabatur.

69. Exp. II. Tendinem pariter bicipitis omnino vagina nudavi

ca-

canis, [quo usus sum ob exp. II. 7.] dolore sedato, illum cultro pupugi, multasque fibras orizontaliter, & oblique secui. Quibus vulneribus modo canis ululabat, modo non. Nudato postea Achillis Tendine cruris posterioris sinistri, atque vulneribus irritato, vehementer animal sentiebat. Idem periclitatus sum in altero Achillis Tendine, qui parum fuit sensibilis.

70. Exp. III. In flexura cruris anterioris sinistri, Tendinem bicipitis canis [exp. III. 8.] a vagina detexi, sæpe cultro laniavi; & canis fere somniculosus, erat, nullumque doloris indicium dabat: Expoliavi porro Achilleos Tendines inte-

gu-

gumentis, & vaginis, quarum incisio convulsionis causa fuit, (ut in aliis experimentis fere semper observavi.) qua sedata, vulneribus modo dexterum, modo finistrum Tendinem irritavi; & canis modo vehementer ululabat, modo non.

71. Exp. iv. Ejusdem canis, (in quo exp. v. 10. institui.) perfecte cruris posterioris finistri Chordam magnam nudavi, cujus externam superficiem vitrioli oleo madefeci, & cultrum per aliquot lineas in eam inflexi absque ullo doloris signo; at quum cultro profundius Chordam abradebam, canis fortiter ululare, atque se jactare incepit, quod tentamen sæpius pari cum eventu instituitu-

tutum fuit. Chordam autem femiabsciffam magna vi distendi cum animalis gravissimo dolore; cujus ratio optime a Garregeotio (a) affertur.

72. Exp. v. Posteaquam (exp. III. 36.) duram Meningem vervecis sensibilem observavi, illius Achilleum Tendinem cruris posterioris finistri vagina expoliatum faucavi, vulnusque vitrioli oleo attigi; quo facto vervex totius corporis succussionibus sentire demonstravit. Totum postea Tendinem scidi cum animalis gravioribus ululibus.

73. Exp. vi. Canis (exp. VII. 12. ipsis viris jam adstantibus.) Achilleum Tendinem cruris poste-

(a) T. 3. art. 1. chap. VII. Des plaies des Tendons c. 262.

sterioris dexteri a vagina Bertoffius perfecte detexit nullis sensus signis. Illum vero faucivi in parte postica per tres lineas cum canis ululatibus: iterum duobus aliis in locis pupugi sine sensu; at post aliquot minuta vix cultrum in ipsum Tendinem inflixit, ac statim canis crus contraxit: Quod experimentum alia vice pari cum successu institui.

74. Exp. VII. Solerter nudavi Achilleum Tendinem cruris posterioris finistri canis (exp. v. 22.) ac statim illum per longum aperui; post aliquot minuta ipsius Tendinis internam substantiam vellicavi, pupugi, & abscidi; quibus irritationibus animal signa acutif-

fi-

fimi doloris perfpicue dedit; quare adftantes Viri uno ore Tendinem fenfibilem effe, quamvis vagina nudatum, dixerunt.

75. Placet extremo loco Sanctetis Zarini (a) Chirurgi Experientiffimi obfervationem addere: Hæc funt illius verba: *Dalla parte posteriore, cioè verfo il calcagno pendeva, e ftava fuori della ferita una non picciola porzione di tendine d' Achille, il quale da me più volte tentato per tirarlo fuora, non fù mai poffibile per il dolore, che vi fi rifvegliava.*

76. Ex his igitur colligere potes Tendines fenfire; quod jam cognitum fuit Hippocrati

(a) *Alcune ragioni della cura fatta nella Città di Prato di una ferita nella corda magna. p. 10. Stampata in Luca l' anno 1718.*

ti(a) Galeno (b); qui quamvis videatur *lib. 3. de fac. alim.* sibi contradicere, ut Brasavolus deceptus est; revera Tendines exquisitissimi sensus ipse Galenus cognovit; quod a Fallopio (c) optime demonstratur: Hoc etiam cognitum fuit Joanni a Vigo, (d), Paræo (e), Guidoni Cauliaco (f), Togaultio (g), Teodorico (h), Pecchetto (i), Magato (l), qui ait *Tendo absque periculo traïci non po-*

(a) *Epidem. lib. 5.*

(b) *L. 1. de motu muscul:*

(c) *T. 1. cap. 10. c. 150. De part. simil.*

(d) *Pract. aplic. lib. 1. c. 4. & 5.*

(e) *De recent. & cruent. singul. part. vuln. l. 10. Femor. & crur. vuln. cap. 36.*

(f) *Ars Chirur. tract. 1. d. 1. De unat. nerv. & chord. cap. 3.*

(g) *Instit. Chirurg. lib. 2. De vuln. nerv. & tend. cap. 13.*

(h) *Chirurg. l. 1. de vuln. liga. & chord. cap. 18.*

(i) *L. 2. De vuln. nerv. & tend. cap. 45.*

(l) *De rara med. vuln. l. 2. De vuln. in genere l. 1. cap. 59.*

potest. Dolæo [a], Elia Colio de Vilarfis [b], Marchetto [c], qui docet non esse secandos Tendines; quia ut idem ait, *ego observavi a quibusdam Barbitonsoribus esse consutos, secuta convulsione, & morte patientium*. Heistero [d] demum, Fayæo [e], Garengotio [f], Boerhaavio, Vansvietenio [g], Acrelio [h], Quesnayo [i].

77. Obijcere tamen non debes cum Preclarissimo Hallero; quod antiquis Auctoribus de hac re fides danda non fit, cum il-

(a) *Encyclope. Chirurg. rat. l. 5. cap. 2. De infant.*

(b) *T. 3. chap. 8. des plaies des tendons c. 209.*

(c) *Obs. cit. Obs. 63. c. 144.*

(d) *Instit. Chirurg. c. 423., & anno 1739.*

(e) *Chirurg. de Dioni. dernier edition c. 880.*

(f) *Operat. de chirurg. T. 3. ch. 7.*

(g) *T. 1. n. 163.*

(h) *Om. Fris-Kasor c. 261.*

(i) *De la suppurat. c. 222.*

illi nomina Nervorum, & Chordarum, feu Tendinum confundissent; sed hoc falsum est, ubi precipue de his rebus illi egerunt: Nam Gallenus de Nervorum dissectione verba faciens, istos cum Tendinibus non confundit, & ubi de Tendine agit, hunc a nervo distinguit; & loquens de utilitate particularum, ait, *Chordam de Nervis una cum paniculis confectam esse*. Porro Joannes a Vigo (a) optime distinxit Tendines a Nervis, ait enim. *Tenantes, seu Chordæ sunt media inter ligamentum, & Nervum*. Quod confirmatur a Teodorico (b), Togaultio (c), Cauliacco (d), & Peccetto (e), aliisque.

(a) *Loc. citat.*(b) (c) (d) (e) *Locis citat.*

que. Quare antiquis Auctori-
bus de hac re fidem præstare
potes, quia, optime distinxe-
runt Tendines a Nervis.

78. De ligamentis vero ex-
perimenta, & verba facere inu-
tile existimavi, dum jam omnes
antiqui, atque recentes Aucto-
res hæc insensibilia credunt,
inter quos recensentur a Cru-
ce (a), de Vigo (b), Paræus (c),
Cauliacus (d), Theodoricus (e),
Fallopianus (f), Peccettus (g),
E Hie-

(a) *De præfag. mod. in nervis fauciat. cap. 5. c. 81.*

(b) *L. 1. c. 5. De ligamentis.*

(c) *Specialior inquist. in par. muscul. quamlibet cap. 10.
c. 73., & l. 5. De muscul. of. &c. anato.
De cervi: & partib. ipsius cap. 16. c. 155.
& de ligam. vuln. cap. 40. c. 322.*

(d) *Tract. 1. doc. 1. de anat. nervor. & ligam.
&c. cap. 3.*

(e) *L. 1. De vuln. ligam. &c. cap. 18.*

(f) *T. 1. De cartilag. &c. cap. 5. c. 133. & cap. 9.*

(g) *L. 2. De vuln. nervor. prognostico cap. 45. &
cap. 51.*

Hieronimus Aquapendes (a),
 Barbeta (b), Togaultius (c),
 Mangettus (d), aliique, quo-
 rum nomina brevitatis causa
 relinquo.

79. Habes cur nondum fa-
 tis mihi persuadere potuerim,
 ut in diversam a recepta sen-
 tentiam traducar.

80. Profecto excusatum me
 habebis, si ad ea, quæ a me
 de experimentis in ranis, &
 piscibus tanta diligentia, & fo-
 lertia a Celeberrimo Hallero (e)
 factis postulavisti, nunc non
 respondeo. Maturum judicium
 ab

(a) L. 2. De vulner. cap. 12. de vuln. ligament.
 c. 97.

(b) Pars tert. anat. prati. cap. 5. de ligament. c. 25.

(c) L. 2. De vuln. nerv. tend. & ligam. cap. 13.

(d) Tom. 4. vuln. cap. 12. de vuln. ligam.

(e) Deux memoires sur le mouvement du sang. &c.
 A Lusanne 1756.

ab his potius expecta, qui ætate provec̄ti etiam in arte, atque usu pollent. Solum tibi dicam in Halleri experimentis inter alia, tria me animadvertisse, quæ vere nova mihi fuere.

81. Primum ait Celeberrimus Auctor (a); sanguinem arteriæ, qui intra aneurysma ob imminutum motum concrefcit, a vi deinde, & impulsu cordis resolvi. Res secus se habet; nam concretiones sanguinis duræ, & polyposæ quotidie reperiuntur intra aneurysmata tam hominum viventium, quam vita defunctorum.

82. Secundo (a), sanguinem arteriæ post aneurysma eundem

E 2 adi-

(a) *Du mouv. du sang. arteriel chap. 3. c. 55.*

(b) *Chap. 3. c. 55., & 56.*

adipisci motum, eandemque velocitatem in arctiori arteria, quam habebat antequamingeretur in ipsum aneurysma idem Auctor decernit. Quod est contra hydraulicas, & hydrostaticas leges, & contra experimenta multis presentibus a nobis habita.

83. Tertio (a) tradit; absciso in ranis corde, & sublato motu sanguinis, ranam vivere, saltare, suosque musculos exercere; ut ego quoque in ranis observavi. Ab hoc experimento arguit laudatus Hallerus, musculorum motum sine arteriarum concursu, & sanguinis auxilio a solis nervis haberi. Hanc universalem

con-

(a) *De causes du mouv. du Cœur Chap. 6. c. 163.*

conclusionem falsam ostendunt horum animalium natura ab humana tam diversa, nec non experimenta Stenonis, Gasp. Bartholini (a), & ea quæ & Bononiæ, & Venetiis, & Patavii ab incomparabili nostro Morgagnio, qui jure, ac merito Anatomicorum Princeps appellatur, sæpius instituta fuerunt.

84. In experimentis Celebrissimi Morgagnii (b), devicta, aut compressa arteria in canibus, ovibus, aliisque similibus viventibus animalibus, illico cessat omnis musculorum motus in cruribus posterioribus :
fo-

(a) *De nervorum usu in motu musculorum Epistola ad Oligerium Jacobæum, quæ extat in fine ejus observationum de ranis. Parisiis 1682. c. 102.*

(b) *Adversaria Anat. II. Animadversio VIII. c. 19.*

foluta, & libera reddita arteria, protinus musculus crurum amissus redditur motus.

85. Cæterum Halleri experimentum superius allatum novum non est; hoc enim confectum jam fuit ab Oligerio Jacobæo (a). Hic ranas post ablatum cor integras horas vivere in aquis discursantes vidit; quod testantur Boylæus, (b) Gasp. Bartholinus (c). In aliis animalibus accidere asserit Franciscus Reditus, nempe in vipera (d), & in pisce torpedine

(a) *Observationes de ranis. Cap. 3. Anat. ranarum, c. 34.*

(b) *Exercitationes circa utilitatem philosophiæ naturalis; experimentalis propositæ a Roberto Boyle Genevæ 1654.*

Pars 2. exercitatio 1. c. 113. § 22.

(c) *Epist. citat. c. 89.*

(d) *Lettera sopra alcune opposizioni fatte alle sue osservazioni intorno alle vipere. T. 2. p. 77. Venezia 1711.*

ne (a), qui per tres horas continuas, demto corde, non defuit manifestare evidentissima signa motus, & sensus, quibus ultimo cauda destituebatur, & aliam torpedinem ante multas horas mortuam, & frigore constrictam movere caudam vidisse testatur. Similia phænomena egomet anatomica sectione in sex lacertis conspexi. Id tamen mirum non est, quoniam lumbrici terrestres, ut sæpe expertus sum, per menses, & menses sine capite, & corde vivunt, & moventur; imo partes abscissæ feruminantur, & consolidantur, nec non abscissas scolopendrias per dies moveri progress-

(e) T. 2. p. 43. *Esperienze intorno a cose naturali*.

gressivo motu, uti etiam cochleas nudas observavi.

86. Si aliquid impofterum de his adnotabo, tibi fcribam. Achillis Tendinis iconem fubjicio, ut $\alpha\upsilon\tau\omicron\psi\acute{\iota}\alpha$ nervofas ejus propagationes videas. Vale, &

*Qua potes excufa, nec amici
desere caufam,*

Nam

• • • ἐγὼν ἐρέων ὡς μοὶ δοκεῖ εἶναι ἀρίστα.

Dabam Patavii v. Id. Decembr.

CICICCLVI.

TA-

TABULÆ EXPLICATIO

Pars posterior Tendinis Achillis
cruris finistri hominis
exprimitur.

1. Portio musculi gastrocnemii.
2. Portio musculi solæi 3.3. Ten-
do Achillis. 4. 4. Ejus vagina de-
ducta, ut videantur nervi. 5. 5
Nervus ischiaticus cruralis inter-
nus. 6 ejus ramus musculum ga-
strocnemium ingrediens. 7.7.7.7.
alii ejusdem nervi rami. 8 Ner-
vus, qui ut appareat, partem
musculi gastrocnemii abscindere o-
pus fuit. 9 istius unus ramus dex-
ter. 10 ramusculus, qui dat Ten-
dini 11 duo filamenta nervea. 12

F

Ra-

Ramusculus alter, qui duobus filamentis 13 pariter intrat Tendinem. 14. 14 Ramus sinister nervi 9 concedens Tendinis substantiæ duo ramusculos 15. Hic 16 a nervo ischiatico egrediuntur duo rami, quorum ramus 17 in alios subdivisus vaginam contexit, unoque nervoso filamentum unitur cum 18 ramusculo nervi 19 qui dividitur in tres ramos, quorum unus 20 in 21 duos ramusculos facit, nempe 22, qui sex filamentis 23. 24 penetrat Tendinem. 25 est secundus ramus concedens Tendini quinque nervosa filamenta 26. Secundus ramus 27 nervi 19, qui solum simplici divisione permeat Tendinem in 28. Tertius ramus 29 nervi pariter 19, qui primo dividitur in

30, emittitque quattuor ramusco-
los 31, qui intrant Tendinem.
Secundo dividitur in 32, a
quo quattuor filamenta exeunt
Tendinem etiam ista ingredien-
tia. 33.

30. Cunctisque partibus rursus
31. quibusque partibus rursus
32. quibusque partibus rursus
33. quibusque partibus rursus
34. quibusque partibus rursus
35. quibusque partibus rursus
36. quibusque partibus rursus
37. quibusque partibus rursus
38. quibusque partibus rursus
39. quibusque partibus rursus
40. quibusque partibus rursus
41. quibusque partibus rursus
42. quibusque partibus rursus
43. quibusque partibus rursus
44. quibusque partibus rursus
45. quibusque partibus rursus
46. quibusque partibus rursus
47. quibusque partibus rursus
48. quibusque partibus rursus
49. quibusque partibus rursus
50. quibusque partibus rursus

